

САНГА ОЛОХ

Хаймат
1931 снл алтынны
15 нунттан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 89 (6069)

1984 снл. От ыйн 26 күнэ
чэппизр

Смнната
2 харчы.

Общественной сүөһү
аһылыгын бэлэмнээһин-
нэ сарсынныттан 3 күн-
нээх иккис күргүөмнээх
тахсыбы.

БУКА БАРЫ —
СУБУОТУННЬУККА!

СҮӨНҮ АҢЫЛЫГЫН БЭЛЭМНЭЭНИН— БҮГҮНҮҮ УДАРНАЙ ФРОНТ! ОХСУУЛААХ ЫЙ КӨХТӨӨХ ҮЛЭБЭ ЫҢЫРАР

Оройуон совхозтарыгар сүөһү аһылыгын бэлэмнээһин
1984 снл от ыйн 23 күнүнээһи сводката

СОВХОЗТАР	Үлөһүр, киһи ахсаана	Звено ахсаана	Од иһигэр механизир.	Охсуу (гектар)	Муһууу (гектар)	Кэбинни (тонна)		Силэс (тонна)		Ст мээккэтэ (тонна)	
						график	туолаа	график	туолаа	график	туолаа
Кара Маркс	676	33	9	5367	4883	2900	1381	320	20	93	—
Субуруускай	232	20	5	2620	2470	1450	1328	120	—	93	—
Эрилик Эристини	707	35	5	3923	3315	3016	977	256	—	93	45
«Чурапчы»	465	26	2	2809	2414	2204	1150	192	60	31	—
«Мындабайы»	336	15	5	3748	3185	2030	1893	160	—	—	—
Оройуон үрдүнэн	2416	129	26	18467	16267	11600	6729	1048	80	310	45

Государственной статистика оройуоннаабы инспектурата.

Отчут, бастыгнарга тэннэс!

Графикка кирибит Звенолар

(От ыйн 25 күнүнээһи туругунан)

Совхозтар, звенолар	Отчут ахсаана	Кэбинни (тонна)	Ыһык кыһаа (тонна)
---------------------	------------------	--------------------	--------------------------

КЭЛИМ МЕХАНИЗАЦИЯЛААХ ЗВЕНОЛАР

Субуруускай			
Ванн Е. П.	7	151	21,6
«Мындабайы»			
Аммосов П. Ф.	7	250	35,7
Николаев М. Д.	6	328	54,7

МЕХАНИЗИРОВАННАЙ АҢАРДААХ ЗВЕНОЛАР

Субуруускай			
Аржаков А. Н.	10	145	14,6

КӨЛӨ-ИЛИН ЗВЕНОЛАРА

Субуруускай			
Захаров С. Н.	12	105	8,75
Попов Е. Ф.	7	45	0,71
Федоров П. Д.	7	45	0,71
Седанищева В. П. П.	10	138	13,8
Эрилик Эристини			
Григорьев В. Н.	11	75	0,09
«Чурапчы»			
Никифоров Д. П.	12	88	7,3
«Мындабайы»			
Петров Д. Д.	12	125	10,4
Врыгаев В. Н.	10	80	8

ИЛИН ЗВЕНОЛАРА

Субуруускай			
Кузьмин П. А.	7	21,7	3,1
«Чурапчы»			
Трофимов И. Д.	25	45	1,8
Собаккин Д. И.	5	17	3,4
«Мындабайы»			
Сидоров Д. М.	51	66	1,29
Собаккин Г. Н.	25	30	0,04

ҮЛЭ УОННА СЫНЬАЛАҢ ЛААҔЫРДАРА

Хатылы			
Федоров В. А.	42	105	2,5
Волтоно			
Жирков В. М.	12	40	0,3

ТЫА ХАҔААЙЫСТЫВАТЫН УПРАВЛЕНИИТА.

СИРЭЙ КУОТАЛАҔААЧЧЫЛАР ДНЕВНИКТЭРЭ

Бастагы колонжаа—отчут ахсаана, иккисэ—график,
үһүскэ—ол туолаууа (тонна).

Кэлим механизациялаах звенолар

Субуруускай			
Каргузов Г. Н.	7	198	198
Соловьев П. П.	6	198	108
«Мындабайы»			
Гермогенов Г. К.	7	232	330
Кара Маркс			
Тоскин В. В.	9	203	108

Таблицаттан даҕаны лар оттоочуну болдо-
көстөрүнөн, быһылгы рор сөптөөхтүк саралаа-
«Сана олох» редакция-
тыа Төгүрүк остуолун
кыттыһаахтара—сирэй
мыһыраан куоталаһаач-
чыларын Одьулууттан
В. В. Тоскин уонна Вол-
тоногон П. П. Соловьев
звенолара графиктарын
туһааннааһынан 53,2—
01 эрэ бырыһыан толор-
дулар. Дьингэ, бу звено-

«Куоталаһым сылаа—кө-
бүтүнэн үлэлээһин, бизэр-
бит тылы чистөөхтик то-
лоруу. Ошон хаалыһаа-
тар тэттэи түргэттэллэрэ
дыла соннуур табыһаа
суох усулуобуйатытар бу-
лугасталыһас буолуулар
эрийлэлэр.

ТААТТА БАҔЫГАР

Фоторепортаж

муһист Николай Неустров
салайар 14 кийилээх меха-
низированнай аҥардаах
комсомольскай-миччат звено-
тун ыйар.

Бирингэбинир М. Т. Ми-
хайловтын мотоцикатынан
айаннаһыбыт. Таатта үрөүр
кирэн барбахтаан иһэл-
мустерааччы, звено комсо-
ра Константин Адамовы

(снимокка үһүс) көрүстүбүт.
Кэпсэһиһэ түһээт ол кур-
дук үлэ үөһүгэр сылдьар
бугулаһууттарга таарыһа-
ка салгы айаннаан аалыс
отторун бүтүрэн эрэр кэбиг
азэччылэргэ тийиһибит. Сыр-
бааа чомохтүү тийиһилибит
оту трактор тигиниһэн ту-
таһаттар эрэ уолаттар кы-
даманан, түсчүккэ, Павел

Ермаевка (үһүс ууга сниг-
мок), элбиги иһэллэр. Со-
тору от түстүһүн бүтүр.
Кэбинилээх отторго кэбик
азэбиннэри туруору кэби-
һэллэр. Кыһаас сынһала-
һа түмэс түһэн кэпсэтин.
Бирингэбинир сонунун истии,
үлэни быһаарсыы (алларан
снимок—хаһастан бастаах
бирингэбинир М. Т. Михай-
лов).

Звенолар оҕустарыһа
сылдьар эбит. Быһыла Ди-
ринг орто оҕуһаатын бүтү-
рэн производствона үлэни
тахсыһыт Петр Лебедев
бэйиһигэр сыһыаран оҕу-
старыһа миһидыр илэтингэр
үһүйэр.

Комсомольскай-миччат зве-
но быһыла 500 тонна оту
сөптөөхчүлүккэ быһаан-
наах. Ону толорорго звено-
ла бары да дьулуһан үлэ-
лиһэллэр хараһа тутта бы-
рыһалар. Оһуһук да туру-
һун үлэлиһэллэр. Бу куйа-
һынан сириллэр сыһыа-
тоһоон үлэһит дьон.

П. ОКОНЕШНИКОВ.
Автор фотолара.

**ХОМУУРГА БЭЛЭМИ
ТҮРГЭТЭТИЭХХЭ**

байнары, ону татаа
бураугу ираастыар аге
таттары өрөмүөнүн бүт
рлэхтээхтэр. Комбайн
ры уонна киндэр кыла
һөөччүлэрин сүүмүрдэ
ни ситирлэхтээхтэр. У
кэмнэ бары агеһэттэ
техническэй көрүүгү
тан бэлэм буолуу ага
огороллоругар тыа дээ
һыстыбатын упрэһэ
тын, «Сельхозтехника»
боһук кылабынай
нердэрэ И. Н. Кисел
уонна Ф. А. Тимоф
збэлһинистэһиэлэр

«Сельхозтехника» хам-
лук хомуур техник
ерөмүөнөөнийгэ сар-
чаастарынан, унмал-
обунуохтуур матыры-
ларынан хаачысар-
чолчу соруктар түр-
лунгулар.

Сэтгэний 1 күнүгэ дүр-
Карл Маркс аатын-
хоо 400, Субурууской 24,
Эрилик Эрастийн 30,
«Чурапчы» 180, «Мир-
Байы» 200 гоним түр-
кондициялаах айна сар-
тин хаачысар-
Соавхозтар салаалар-
рахтаах кумтүрлөр 11
нүүлэрин сүбү, сити-
ситин таһеарбаг даал-
ры ылаалтаахтар, бүт-
уомна хортуюшуву хар-
йыгы, солөмөну хому-
ураты болдомто түр-
таах.

Үүнүү комууруу гү
разынээх күнүмүрү
йуон предприниматель
учреждениеларын, турал
лэрин табарас табар
машиналарын туулар
үлэһит-халыһын көмө
лэрин тэрийэргэ көмө
туруорулуунулар. Ай
сельский Советтар
комнара туоралхай
туралары уонна хортун
йуу, оҕуруот аһын
йууга общественность
һүн кыһын тэрдээ
гар эбэһинэстүүнүлү

ОПЕРАТИВНАЯ ШТАБКА

сионердары, студентуудад дунд хамгаалалтаа хурдаатгй изжилжээний арангатын мунгууруудыг хамгаалалтаа, итгилтэй тээн штаб бары конкиттар салалдаачыларын тээнх савхостарыг тээнхуунга кемео таварууныг итгэстэрэ турсууныг итгэстэрэ графиктэ хамгаалы ситгэригтэ чигтэ хамгаалары хамгааларыг дахгаата, Чуолаан бу итгэртэ огтоохуунга обогтвенность кометтэ хамгаалтэртэ, массабай тавгалары кельүүстэ хамгаалтэртэ, кураан хамгаалтаа үлэ тавгаарыгтэ мунгуураук үрэгтэртэ хамгаалыны куускэ хамгаалтэртэ лэнэ.

Итнэн отослухо тайаанай зөөмдэ тэрлэгэ үлэнтэрин рыхыаньтаг итэртэ бун хабан турал 27—28—29 күнээрэ йуон Үрүвэн носты аккис маасойн сьыгтан тэрлэгэ айна.

Муцнгах иллийн тус
туруул бэрээдэгийн
вистративнай орган
хүнгээр огтоогуну
йуонга, ынгаруу
дах толорон шалт
бууан рийсөөт
ис дьылааба одоо
чалынгийн саа
И. И. Эверстов
тоогуну саа

бизнеси кор-
гойдомит
мдаарыг үүт
оройуонга
«Мылдага-
болдугурдааы

һманга тийбишмт,
ыйгар 52 тоннаы
былаан тиздиллэн
Кырдыгы эттэххэ,
туолбат куттала
барда.

От
ныр кэмигэр үүтү өссө
урдугэр нһи туох кыал
ларын барытын огоруох-
лут. Бу туһугар билиги
коллектив дьоно олус тиз

Иманти тийибиништ. От
ыйыгар 52 тоннаны мыр
былаан тиздилен турар.
Кырдыгы эттэххэ, сорун
туолбат куттала биэлэн
барда.

Куйаас күннэр туран-
нар мнахтар үүтлэрэ тар-
та. Иккис суол биричи-
нэни бостууктар Василий
Дюдоров уонна Михаил
Гермогенов мнахтары ыам
нэмгэр адалаллар. Эгэ
научнай төрүккэ, режим-
нэ, олохуран маччитин
кэлэс дуо, суох буоллаба
диэ. Ити охсуута—үүккэ
буолан эрдэвэ...

Ферма наставнига А. Г. Егоров бейитин курдук үлгөз дьулурда батылаачылардаах. Ол курдук, Семен Федоров—5 тонна, тан ордугу, Владимир Диодоров—5 тонна 643 кг агардас бас ыйыгар ыатылар.

Үүт түнүүрүн дэ хай-
дах тохтогуохха сөбүй?
Бу болпурус утадытыл,
дыбакка быһаарылдых-
лаах. Бастатан турал,
ынах соһуйар үчүгэй аһы-
лыгын тэрийиэххэ наада.
Ыһиги бу күнүзүргэ ССКП
убаластаары комитетын,
Саха АССР Министрдарын
Советын Ытырыыдарын
Фермалар коллективтары-
гар киэҥник дүүүллэстэ-
бит. Онуоха элпиктээн,
Ыһиги, сайылык дьоно,
түргэи сиклэһи бөлөмннир-
гэ быһаарынныбыт. Улэни
хаймы-үгэ садалаан эрэ-
бит. Совхозпут массыына
смыһарда. Ити аһылык
үүтү үрдэтэ дик эрэнэ-
бит.

Бишги инхибитигэр—
беланан мйа турар. Дьэ,
маныха ситиспэтэх кир-
бибитиг хайаатар да-
ны аһары дайбырыбт
наада. Мэччирэн халта-

ныыр кэмилер үүтү өссө
үрдэтэр ийин туох кыал-
ларын барытын оңоруох-
пуг. Бу туһугар билиги
коллективна дэно олус диэн
түмөүлүлөөтөр. Сыйлыс-
ругу өйдүүлэр. Манаа
отучча сый тухары, этэр-
дылы, үүт көлүһүнн ыа-
быт диир маныыксыттар.
Тай биридэстэр, пенсио-
нерка Аграфена Гав-
рильевна, Егорова тэти-
үлэлэһ сыйдыр. Кини
үүт сыата намыхах, олох
лабыктаттан көөнһөрбө
оноруовун диир. Ону
олоххо киллэрин ээбил

Ферма наставнига А. Г. Егорова бейзитин курдук үлгү дьулурда батыһааччылардаах. Ол курдук, Семен Федоров—5 тоннатан ордугу, Владимир Диодоров—5 тонна 643 кг ангардас бэс ыйгыгар ыатылар.

Уолаттар бу тэтимн
мһыктыбат бадалахтар.
Үүтү аһыппакка тийин
эпиститингэ шофер Емедий
Дьячковскийга, сүктэрил-
лэр. Ону киин эгкилэ суох
тодорон иһэр.

Бу кэмтэ—күнтэ 1 тонна 500-тэи тахса ит мыбыт. Ынах соһуйар, минийгэһиргэтэр, аһыдыгын бэлэмнииргэ улахан болдомтобутун уурабыт. Бостууктар үлэлэрин режими тугуһан мөччтэлэрин контуруоллоохпут. Ити барытын түмүгөр, государствода үүгү туттарыы бьлаанын толоруохпут. Кылаабынайа, ону коллектив өйдүүрө наада. Тодо дьэтэккэ, бу үлүгөр күүрээниэх үлэһэ турунан сыһымыга-толоһуно буһа, хата сымдыар отчут даһа, бүтүүн совхоз, эрийин тиллэһиэ—үүгү ылым буолар. Коллектив ону өйдүүр, дуулуһар.

Чүлүүлөр тустарынан

1. Иймэлэн оту охсууга, чемпионнаабыта уонна Ку-
хоннай гарнитур, оту тэнгэ
«Дружба» эрбун фондатын
нан, Тыа ханайыстыбатын
министерствотын 200 солк,
харчылан Биримэйэттин
шлары ситиспитэ. Киин 10
хонукка 17,3 ц үүнүүлээх
15,6 га сиини охсубута.

1983 с. Амма оройуонунун «Азмаа» совхозунан Николай Колесович Колесович салгылааччылаах 7 киһилээх элбөк хас бииргэли киһитэригэр таһаардааха 158 т оту олтообута.

IV. Колесович элбөктүгэр, 1983 с. Амма оройуонунун «Азмаа» совхозунан Николай Колесович Колесович салгылааччылаах 7 киһилээх элбөк хас бииргэли киһитэригэр таһаардааха 158 т оту олтообута.

«Чурапчы» совхоз кыргыт Сивцев Иван Павлович 16 ц үнүүрлэх охсубута; Мэнэ-Харыя Попова 12,9 ганы

2. 1979 сылаахха атыр
мак айыл 24—25 күнзэри
тэр Майда оту илиинэн
тула ыттымыбыт рес
публикаһык конкурска
спорт маастара Иванов
Петр Николаевич икки күн
423 та сирин охсон дьону
тартарбыт уотна респу
бликаа үһүс түгүлүн чөм
чөмөннөбүтэ.

3. 1983 снмлаахха, атыр-
дах айын 20 күнүтүн
снмлаах айын 30 күнүгэр
ахыры ытталыыбыт 10 хо-
күтүлэх республиканский
конкурска барыта 1014 ки-
ши кыттыылаах. Аларга
ич 10 сүүнүүдээх 100 ки-
сирин охсубута.
Уус-Майа оройуонугар
Ефремов Канчээри Кырлал-
ныч дьэни «Уус-Майа» сов-
хоз киһитэ 18 с үүнүүдээх
сиргэ 7,1 га охсубута;
Алдан оройуонугар Ил-
түрүмүч салайааччылаах
кыһынээх эвено хас бири-
дин киһитигэр таһараардык
1250 т снмлэни бэлэмни-
битэ.
VII. Витаминнаах от мээ-
күтүн бэлэмниир эвеноларга
1983 Нам оройуонун «Х»

Сунтаар оронд 1981 с Нам орсондун үйлдэлтэй Арьш» совхоза Кириллин Николай Михайлович салалар АВМ-0,65 агр гата хас бийрдийн агрелаж табаарадахха 780 т витамин

Бүлүүгээ—129, Ленский-
125 га сир охуллубу
Бүлүү Алексеев Кирилл
хотан 10 ц үүнүүлэх
Моисеевич 14,0 га охсубута.
сир 14,0 га охсубута.
И. К. ИВАНОВ,
Саха АССР Татын

1014 кийнэтэн сая
ТРАУК хөдөрүүнү
оройнохуттан «Маал»
соххотан Баишев
Николай Николаевич дүэн
ийн бөтөн республика

п. Голору
лаах зүвөба. 1983 с. Ло
нинский оройнонун «Нур
ба» совхоулар Дмитриев
Виктор Серафимович сала

хааайыстыбатын минис
терствотын суеу аны
лгын бэлэмээнийн
отдасын начальнига.

САҢА СЫҢЫАНЫ ЭРЭЙЭР

(Биир коллектив үлэтиттэн санаа)

Субуруускай аатынан
совхоз Кындаллаары
улустарга сүрдээх эдэр-
кээн уолаттар биригээдэ
төрүнэн үлэһиннэлэр Бири-
гэдьипр Иван Гаврильевич
Лебедев—комсомолец. Сов-
хоз комсомольскай-мчат
коллективка капиталнай
тутуу курдук ураты суол-
талаах, кэскиллээх дыма-
ланы ытээһэйбит.

— Инки сымлаарыта окко сымдыбыппыт. Совхозка идэтийбит тутуу биригээдэтил тэрийэр буолбуттарын истэн, бары тутуспутунан, комсомольскай-иччат коллектив буоларга быһаарымын" пмт. Салалта ону ойлобүгэ. Билиги дараны сымогарбатах эбиппит. Манникымыманан төрүлүн үлэлиир бары өттүнэн үчүгэй. — дьобит. Инан Лебедев биригээдэни кытары билиһиннээринер.

Идэтийбит коллектив
үсэкээбитин түмүгүр сов-
хоз кырата суох үлэни са-
табыллаахтык — тарийэн-
мыппыт. Тутар комсо-
мольскай-ыччат биригээдэ
быдырын түөрт кварти-
ралаах үчүгэйкээн бай-
лаах дьиэни туппут. Бу
прогрессивнай ныманы
туһанны совхоз бары от-
делениеларыгар практика-
лаһар эбит. Онуоха үчү-
гэйэ диин баар—үлэ чол-
чу объектын бариллэр.
Оччотугар күүс-күдэх
нэмэх-талах курдук тар-
дыллыбат. Күн-дьыл нир-
бо-таарба буолбат.

Комсомольский-ытча
биргээдэ байетин саста
быгар алта киһилээх
Игнат Картузов, Проко
пий Спицел, Тимофей Во
рисов, Спиридон Готовце
бары кыайыһа-хотугас
турбут-олорбут эдэркээ
дьоннор, күүстэрин Уохта
рын үрлүүгэр сылдьаллар
Туһалаах дьыаланан дьа
рыктаналларын туохтаа

Теплиц

Грузия тәһ халһайысты батын механизациялааныңа уолһа электрфикациялааныңа научһый-чинһый

дар даданы ордороллор.
Ол курдук, сорох үдэлэ-
рин улахан өтгүн аялта-
тахха махнык: 800 төбө
сылгы тутуулар, көрүл-
лэр-харайылар биэрэстэ-
лэрини эргимтэлээх да-
ларын хаһаларын оңор-
дулар. Араас нивентары,
эни-тому, эбиэни харайар
ыс сарайы, ону тэпэ сыл-
гыһытар олорор типовой
дызаларын тутуулар. Ити
сүнгэн суолталаах объект
сөөк сылгыны иттиит,
төн ылар экономическай
барыһын төрдүн уурара
туох даданы саарбада
суох. Сылгы базатын тө-
рутээхтик тэрийин—сов-
хоз экономикатын бүгүмү-
нү көрдөбүлэриттэн биэр-
сүнгөн улахан суолта-
лаахтара.

Итгэн тэгэ 60 метр уруунаах Таатга үрэжин туурур бэртээхэй муоста баар буолла. Бу эмнэ ки- нилэр үлэлэрэ. Биригээдэ бу күннэртэ бодон обьегы гутар, түнүгүн баайы- тыгар хайы-үйэ тийбитэ. Усалааттар бу обьегы ыһах кэинэ сабалаабыт- тара, Оттон акылаата савс, коммунистическай субуотуннук кэмгэр уопсай күүһүн түһэрд- либитэ. Биригээдэ бу үлэ- гин маһын кардигаттэн тийэ байта толорор. Бу үгү сөппөсөөтөрдүр би- лангити нуу түөрдүн саба- дилэни быһыл күһүн ту- дай бугаар соруктаахтар

— Өсөө эрдэ соёус бүтэртэй этибт. Ону баары «Пионер» кырааны уонин трикторы бизириэхтэхтэрин биэрбэккэлэр атах-талыр буолдулар. Уонин биэри тирдээтина—Семь Константиннович Сутаков дин прорабтаахын. Оуунибт хаһан даһаны уолаттар дэ хайдах үлэһэн эрэллэр дин билсинэ хэ кэлэн барбат. Объектуулан бүһүт сураһы

инитэгийн биридэ кэлэр.
Сылгы хаарыгын, гутта-
рыбыгыгар эрэ баара.
Оттоң быстах-остох бы-
хаары, көрдөнүү хайдах
сүөх буолуой, иһин арды-
гар өнүккэ наадылар ээ,
--дизбитэ Иван Гаврилье-
вич. Кини итинки улахан
итэһиниэн аапар.

Мин Илан Гаврильевичим кытта сөбүлэһэбин. Прораб диян, дыһыар, мин тус бэйэм санаабар, идэтиибит рабочай. Кини өрүүтүн үлэ дьону үһүгэр, кинилэр көрдөбүллэригэр хайдах баварар эһитэтинэр, өйдүүр, быһаарал бисэр, үлэ мындырыгарэийин билэр дьогурдаах идэтиибит саяһааччынан буолуоктаах. Илан Гаврильевич саамый сөпкө көмнүүр.

Өскөтүн манжык дьоруу-
даах, үлүө баалалык кол-
лектиный айан, түмөн ба-
ран аны байы аахайымты-
та суох сыйыаһаһаһаһа
дыһаланы эмсэрэлэтээн
эре сөп. Сапта ыһаһаһа
бодөрөттөһөн үлэлэһин,
бу моой да, араас буолар
һиэн өйдөбүлгэ кириллиэ
сүехтаах. Сапта ыһаһа—
сапта сыйыһаһа, тэрийиһа
эрайыра саамай сөп. Оччо-
до эре көдүүстээх уонна
улахан производственик
бөлүүрүстэри быһаарар
дьоруу үөскэтибэ. Май-
ининикитин Субуруускай
аһынан сохко салалтата
өйдүүрө наада.

Уолаттар куһағана суох
тук үлэллиллэр. Сентеом
суолга турумуллар. К.
питальнай тутуу сов
хоз сүүрүн үлэстэ. Онуоха
ирх буолар санаа үчүгэй
көснүлээх буолбатах үчү
дүө? Улахан уонна көс
кыллээх санаа нымма—са
һаллы сыйланы эрэйэр

С. ПОПОВ,
биһити дналл, корр.
Снимокка: үлэ түгэиз.
И. Оконешников фотота.

Теплицаба автоматика

раскадатын теплицэдэ үүх
нэрингэ массынэны
һаныы технологиэта биеэс
рылына.

Почаангы бэлэмизингтэй
саваллаа бары үлээр—ки-
рээдээри өнгөрүү, уун-
ыстарын, о.д.а. бортутга-
сааллар тугуллаах шэс-
тэнцэгтийн үрдүгэр турч,
рудлубут аналлаах сирон-
тар кэмөлөрүйн толору-
далар.

Снимокка: автоматизацияммыт шасси авторизация хабайыстыбарвай үлэри автоматизациялаан лабораторияны салайааччыта, Груминский ССР үтүлэһх инженерэ Н. Черныш.

М. ДАТИКАШВИЛИ
(СТА фотокристиката).

институтун тмк панаайла
тыбамай үлэлэри автома
иэцилаланынча лаборато
риятлар өбүрүөт астарын

Комментатор колонкалара ЭРЭЛЛЭЭХ ХАРДЫНАН

Бу күннэргэ Польша норуота бэйтин национальнай бирөөһүннүгүн—Народнай республика буолбута 40 сылын, өргөйдөөхтүк бэлиттэтэ. 1944 сыллаахха от ийыгар гитлеровскай хала-бырдыттаран босхоломмут Хелме куоратка Польша национальнай босхоломуутун комитетын Польша норуота конгул, демократия уонна социализм суолунан сайдыах-таадын туһунан этэр манифеста иһитинириллибит.

Түөрт уон сыл устата Польша сиртэр сөрүмөр уларыһылар буоллулар. Күл-көмөр оротуттан уһалан тахсыбат Польша индустриальнай сайдылаах социалистическай государство кубулуйда. Норуот үөрөхторигэр, өмөрүн уйгуругар, культу-ратыгар улахан уларыһылар буоллулар. Ол уларыһылар кээмэйдэрин бири чакча көрдөрөр: урук үөрэхтэх дьон ахсаанын 12 төгүл эбэтэ. Социализм үлэһиттэр социальнай хааччылааһын орду-к кэпсэтэ.

Дойду ааспыт суола чачыкыта уонна судурута суоһун бэлэтир наада-лаах ПХРП КК Вастак сиретара, ПНР Минист-дарин Советин Председа-тала В. Ярузельскай бэлэтиртин курдук, «бу түмүктэргэ ленинскэй нуорматтан туорааһын, социалистическай тутул принциптарын утарар де-формацияттан» үөскөбүт «ессе да ситэ туорааһыла илик кризис күлүгэ тү-һөр». Ол эрэри мытыллы, быт уларытылар уонна реформалар үчүгэй түмүк-тэри биэрдилэр, партия уонна норуот сибээстэ-рэ

бөгөргүүр, ордук итэ-тиллээх буолар уонна бүт-түүн общество өйөбүлүн ылар. Импералистар ПНР-гар социализм ту-гуллары куорбаллыырга, социалистическай сайды-ны тууларга биридэ эр-сөрүмүтатара. Польша го-сударствотын кылаасбай ит дьини уларытарга, ки-ни социалистическай до-аулартан араарга дуу-луйар контрреволюция куустэрин өйөбүлүнэ кы-рата суох кыһамчыларын уураар АХШ администра-цията уонна аан дойду-таах империализм атын-реакционнай киһинэ-рэ республиканы утары ара-с өртүтээх куорбаллыы-р дьайыһылары ымыһыт-тара. Ол эрэри народнай Поль-ша утарылааччыларын эрэллэре туолбата.

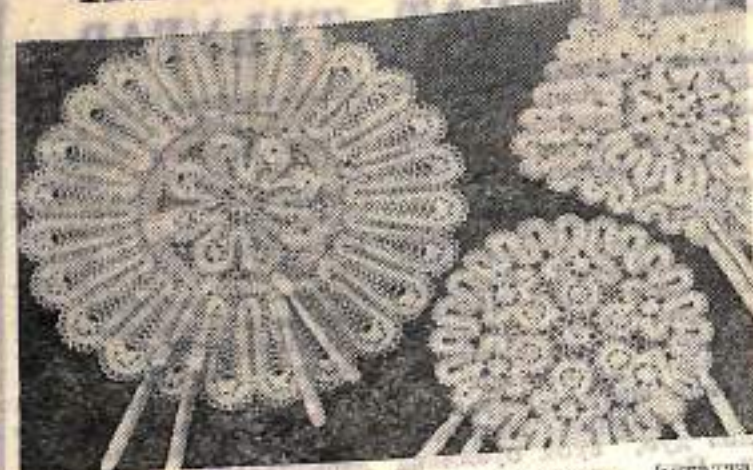
ПНР билигин быһыны-майгыны чэбдигирдин уонна туруктаах оҥоруу суолунан киһини дьэти айаныыр. Ол бири ча-дылхай туоһунан бэс-ыйын 17 күнүгэр буолбут быбарга быбардааччы-лар улахан аҥардар ПХРП салайар патриональ-най туругуруу патриоти-ческай хамсааһын кэн-дидаттарын иһин куола-с тарын биэриилэре буолар. Итиннээх улахан оруолу Польша ССРС-һу уонна социалистическай сомо-цолоһуу атын дойдуларын кытта довордоһуута, бири-гэ үлэлээһинэ уонна сою-з таһыта оонньоото.

ПХРП салайатынан Польша Народнай ресуб-лика—социалистическай государство бэйтин кэн-дэски нэре кэскилгэр эрэллээхтик айаныыр.

М. ЯКОВЛЕВ,
ОСТА ырытааччыта.

Ленинградскай уобалас, Кириши куорат быыр-быаһыттан куруһубаны баһааччыларын сурагы-рар. Соторутаагыта оһи-таах мастардарга эби-күүс кэлэ: кырдаас мастардар бэйэ бэйэлэрин хатылаһат, аатырар су-рыар нууччалыа оһуорда-ра быыргы эрэри хаһан да кырдаас өрүү эдэр искусство үөрэтэр Кириш-ээн 216 №-дээх СПТУ-га үөрэмүт кыртытар үлэ-лэргэ хаттаан тиһилэ-бэ. Хайма-үйэ билин кыр-тытар уран тарбахтарыт-тан дьикти нарын саралар, алфеткалар, пелериналар, о.д.а. айылан тахсаалар, киһилэр дэрэбинэлэргэ, музейдарга сылаан билин-лээх мастардар кистэлэ-тэрин үөрэтэллэр.

Алыһтаах оһуордар

Снимок: СПТУ үөр-түрүтэ Яна, Усачева-пронзодственай үөрэхтэ-рин мастара (уһаттан) Н. А. Ларионова сүбэлэ-ри биэрэ Кириши мастарда-

рын куруһуба оһуорда-ри И. КУРТОВ фотота-р (ОСТА фотокорреспон-

АЙЫЛҔА ДЬИКТИ КӨСТҮҮТЭ

Мэчик курдук төгүрүк уоту көрбүтүт кэпсэтинэ. Риттер айылда бу дьикти көстүүтүн туһунан элбэх сөһүнү иттиэххэ сөп. Чин-чийэччилэр коллекцияла-рыгар киһи туһунан сүү-һүнэй ойуулааһынар бааллар. Хомонутх иһин олору барытын итэһэйэр күчүмүдэ.

Итинин уоту көрбүт-дөн киһини, үгэс курдук, уот хабах гынан ойуу-лууллар. Бэрт кылгас көмгө көстөөт, күүскэ то-до тэбинни кытта уостар эбит. Киһилэр диаметра-ра улахаан суох—15—20 см, эбэтэр бэрт кыраан улахан. Ити үгэс курдук көстөр көннөрү уот мэ-чиктэргэ (шардыгы бы-һымылаах чарылданнар) сыһыаннаах.

Оттон дэкигэ көстөр ча-рылданнар булатын атын көстүүлээхтөр. Киһилэри көрбүтүт бытааһын эб-төр олус түргэниин көтөн иһэр уот курдук ойуу-лууллар. Сорохтор билл-рөлөрүнөн, киһи—көтөн

иһэр уот лизитэ эбэтэр ураты уһун оһоһос. Атыт-тар тулатыгар уот илэри-лэа сылдар уот мэчик-тэр дьэи кэлсиниллэр.

Ити көстүүлэри барыла-рын шардыгы быһымылаах чарылданнар судурута-суох көстүүлэригэр сы-һыаннаахха сөп.

Итинин ойуулааһын-нар шардыгы быһымылаах чарылданнар үөрэтиннэн дьарыктанар физико-ма-тематическай наукалар кандидаттара А. И. Гри-горьев коллекциятыгар бааллар. Мин бэйэм ол ойуулааһынар, биһиги дойдубут араас мунук-тарыттан көлбүт тыһын, чанан суруктары билс-битим.

Олор ортолоругар ман-нык чарылданнар олус үрдүгүнэн көтөн иһэр реактивнай самолеттар пассажирдара уонна лет-чиктара көрбүтүтүн ту-һунан биллэриилэр баал-лар. Көрбүтүт киһилэр улахан түүгүгү көмгө бы-лыттары сырдатар улахан

«впеленгна» тэҥниилэр. Улахан түргэниин көтөн иһэр самолеттан керүүгэ чарылданнар кээмэйдэ-сүдү. Онон дьин чакчы кээмэйдэре олус улахан буолуон сөп.

Хас да сыллаагыта А. И. Григорьев бэйэтин коллек-циятыттан миэхэ Москва куорат олохтоого В. К. Фролкин бири дьикти тү-гөни ойуулаабытын бөлөх-төбүтэ, Киһи биридэ кы-һын дьэтин түнүгүнэн тула иһэ курдук сарала-тардаах хара шардыгы чарылдан кирибитин ту-һунан суруйар. Киһи итэ-дэиэ суоһун курдук!

Ити дойдубут араас мунуктарыттан итиннээх хебааннаах информация-лары хомуйуу түмүгэр атмосфера сэдэх көстүү-түн барыллыыр наардаа-һын оһоһуллубута. Наар-дэаһын 10 кылааска, 48 атын кылаастарга хайы-тыллыбыта. Онон космос-ка, атмосферага, гидро-сферага, сиргэ почва кыр.

сыгар көстөр бары көстүүлэр мунуулаах-тара. Олору ырытан э-дөххө, бүтүгүнү быһа-рылда илик көстүүлэр уонна объектары бэлэ-түүр кыах үөскүүт.

Биһиги планетаны ме-сосферата киһи-аһааччы-тын сылдар иһитин билигин да олус иһэ-Ярославскай куорат ту-унаст. чинчийээччилэр айылда дьикти көстүү-рин туһунан ойуулааһы-нары көрдөһүчү са-гыыллар. Итиннээх у-лахан көмөнү научкы на общественнай тар-лэр оҥороллор. Ити аһааччылартын, өссө итинин дьикти көстү-ри көрдөхтүтүн, бэлэ-бу аадырскы биллэ-ритигэр

150052 Ярославль ку-235 абонементы д-һык. Атмосфера көстүүлэрин үөрэт-лөх. Туту, хаһан, хаһан-бүккүтүн сийлэ-йаргытын уһун Кыаллар буолуу-һуйдаан ыһыт-Ю. СМЕР-

Доруобуйа муннуга ОБО ЧЭГИЭН-ЧЭБДИК БУОЛАРЫН ТУҔУГАР

Өбөлөр саастарыттан ту-тулууга суох ордук үгүс-түк тыһааларынан тыһыан наадалаар. Усулуобуйа-тыттан тутулууктанан нарын арҕаһа кубулуйуон уонна өбө сайдытын итиннээ улаатытын хаамытын кы-һааныттар тириэрдэн сөп.

Ыларыкка тыһыан баран ситэ эмтэмэтэх өбөлөр ор-дук халтараллар. Тыһыт-быт өбө иккис күн эмтэ-нээт тута температурата нааһаан, ама буолбутунан барар, ону төрөһүтүтэр үтүөрдэ дин санаан салгы-эмпилаарин тохтоолор. Ол биллэн турар, сыһа-ойдөбүл: тыһа тыһыан-та итинчэ кылгас көмгө аһа охсубат.

Тыһыан төрөһүтүтэр бэйэлэре биллэринэн эм-тин сатааһынарыттан ор-дук уһуур, мааһар түбэ-тэе врач эрэ көнүлээһи-ниин уонна ыйытынан эмтэнэр ордук.

Ылалдыбыт оһону көрүү-гэ туох ирдэһилэрий? Бас-татан туран, сибээһэй сал-тын наада. Ол киһи тыһа-рын быһаарлар, ордук ил-рин оҥорор, уоскутар, ха-һан эртинир түһсөр. Хос температурата 18—20 кыраадыстан ордук буолуу-суохтаах, таһа тардар кө-нүлээһинт. Хоһу мааһы наадалаах. Оро салгылатар наадалаах. Оро булатын кыра буолаһына салгылатар көмгө атын

хоско илдьэр ордук, ол кылааһыт буолаһына кы-һа сатар сирин сибээһэй салтын сүүрүнүтүн ха-халыыр наада. Ыараһынык ыалдыбыт оһону хос иһи-гэр дьэбүтэр наадалаах: халыгынык суулаан баран түнүгү аһылар. Хос тем-пературата 2—3 кыраадыс нааһаатына түнүгү са-быллар, 15—20 мүн буолан баран өбө үлүүк таһаһын уһууллар. Үтүөрүн эрэр оһону сыһа 40—50 мүн, өскөтүн температура 10—12 кыраадыстан нааһаа-суох буолаһына, таһырды-таһаарыахха сөп.

Тыһыан мааһыбыт өбөлөрү врачтар, үгэс кур-дук, физкультуранан уонна салгыһынан эмтэһини сү-бэлиилэр. Врач бирибит көмөкестарынан физкуль-туранан эмтэһини төрө-һүтүтэр дьэбэлэригэр тэри-иһэтэрин сөп.

Ыларыттан босхолоноро салгы уонна күн ванна-лара ордук туһалаахтар. Ону сыһа эртитин утум-наахтык уонна сэрэхтээх-тик салгыахха наада. Атын түбэлтэтигэр туһалаахтар-нар доруобуйага буортуу оҥоруон сөп. Бары эти-либитэри учуоттаһын өбө чэбдигир, доруобай буолуутун мэкһиһилэр.

М. САЛИХОВА,
медицинскэй наука кандидата.

Күөхтүүрүтүн суугунатан, хотуурдарын тыһаһатан Кэрэһитин от ыһа—самаан сайан оройо! Үрэхталаас аайытын кэккэлээтэ күн ахсын Үрүг илгэ, эмис эт—кэбиһилээх өлгөм от!

Юнкор суруйар КҮҮЛЭЙ ТЭРИЙДИБИТ

Оскуолабытыгар үлэ уонна сыһыаннаах лааһыра териллибитэ быһыл иккис сыйына. Майна 20 буолан сыһыанабыт, режиминэн оттуубут. Совхоз трактор бирибита, наставниктар-дааһыт. Илээн кэмпи-литэр араас оһонуулар-тэриһит. Бири бэйэ кү-нүнэн оттоһунуга күмүс-тэһиһи—буолар.

Уолаттар сарыарда ту-раат, хотуурдарын сыһы-лаһылар, бары күүһүн эрэ туһунан кэпсэтэбит. Охсооччулар үс: урук-куттан охсор, охсору са-

тыыр уонна сана охсооч-чулар бөлөхтөрүгэр араар-таатылар.

Охсуу садаланан хотуур тыһа сайылык устун тардаата. Биридин өбө биридин чаас оһуста. Кү-рээ быһдыаһы түмүгүнэн бастакы мнэтэни VIII кы-лаас үөрэнээччигэ Гоша Андросов ылла. «Ыраас суоллаах охсооччу», «Дьу-луурдаах отчут» дьэи анал бириһетэр эмис ооньон-нулар.

Груня ВОРИСОВА,
Арыылаах.

Редакторы солбуйааччы С. Н. ЧИЧИГИНАР

Кураан күндүл турарынан тыһа ут бар-куттала улаатта. Бу күннэргэ оройуон тар-тиятыгар уот көрдүгүннэрэ үөскэтиилэр.

ОРОЙУОН БАРЫ ОЛОХТООХТОРО! Ты-хонууга сылдар кэмнитигэр сэрэхтээх бу-гытын умнуман. Уот турбутун көрдүгүт до-уумуруорар дьаһаллары ылын, лесхоз, ми-уонна сельсовет үлэһиттэригэр биллэрин.

ЛЕСХОЗ АДМИНИСТРАЦИЯТА

Субуруускай аатынан совхоз Хатылаһа-ниета Чурапчы сэлэһиннэтин собуруу уонна ба-һаһыналарыттан от ыйын 28 күнүттэн сыһа-эмтэһини ыһтарынан чааһынай сүөһүгү хал-тэтигэр сэрэтэбит. Карантина 30 хонук.

Сүөһү сүһүрэр түбэлтэтигэр совхоз эһиһи-тэригэр

«Сельхозтехника» холбоһук манньк ил-литтэргэ наадылар;

— орто уонна үрдүк үөрэхтээх иһеһи-тарга;

— фермаларга үлэһит наладчиктарга;

— детсадка-няняларга уонна медсестра-АДМИНИСТРАЦИЯТА

Эрилик Эриһини аатынан совхоз дьар-парткома, профкома, Хайахсыт сельсоветын полкома, отделение салалтата, рабочай БРОДНИКОВ Алексей Николаевич уһун ыарахан ыарыһтан өлбүтүн бос-кэргэттаригэр, аймахтарыгар кутуруу-тирдээлэр.

Таптыыр кэргэним, абабыт, эһэбит, бары убайым, аймахпыт БРОДНИКОВ Алексей Николаевич уһун ыарахан ыарыһтан өлбүтүн дьар-рутууан туран иһитинэрэбит. Кэргэнэ, өбөлөрө, сизинэра, убайа, эһэ-абабыт

БИНИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовой индекс 678700. Чурапчы с. Карл Маркс уул. 12. ТЕЛЕФОНАРБЫТ: редактор—21-332, отделлар—21-265, уопсай 21-505.

«Сага олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчы райкома КПСС и рай-Якутской